

HÅLLBAR PLATSUTVECKLING KÅSEBERGA

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

- Inledning
- Kåseberga
- Bakgrund, syfte och mål
- The Global Sustainable Tourism Council
- Så här har vi arbetat
- Företagsenkät, Slutsatser av rapporten och prioriterade åtgärdsförslag
- Attitydundersökning 2024
- Summering av aktiviteter

Inledning

Kåseberga och Ales stenar är ett av Sveriges mest besökta turistmål. Det innebär stora möjligheter för näringsidkare inom turismnäringen, men också utmaningar i att säkra en långsiktig hållbarhet för destinationen. Den ökade trafikbelastningen och krav på service måste vara hållbart även för miljön och boende. Därför har Ystads kommun initierat projektet Hållbar platsutveckling Kåseberga för att Kåseberga ska vara en hållbar året-runt-destination i linje med FNs globala mål och Agenda 2030 och hitta metoder för att hantera besöksstrycket.

Arbetet med att inkludera GSTC (Global Sustainable Tourism Council) har finansierats med stöd av Region Skåne, och attitydundersökningen har genomförts med finansiering från Tillväxtverket.

Avsändare av den här presentationen och arbetet i Kåseberga är Ystads kommun.

Kåseberga

Kåseberga är en charmig på den skånska sydkusten som erbjuder en rik blandning av kultur, natur och aktiviteter. Beläget vid den dramatiska Kåsebergaåsen, är Ales stenar, en imponerande skeppssättning från järnåldern, en stor dragkraft för både svenska och internationella turister. Förutom den historiska attraktionen är Kåseberga även känt för sina fantastiska möjligheter till naturupplevelser. Surfing, skärmflygning och vacker vandring längs Hammars backar och Hagestad naturreservat lockar många friluftsintrasserade. Byn, med sina ungefär 100 fastboende, blomstrar särskilt under sommarmånaderna när turismen är som mest intensiv. Här finns ett livligt näringsliv som inkluderar restauranger, caféer, och hantverksbutiker, vilket ger både besökare och lokalbefolkning en smak av det genuina Skåne. Ett litet museum vid hamnen erbjuder en inblick i byns historia som fiskeläge, och året runt arrangeras olika evenemang som bidrar till den gemytliga atmosfären. Kåseberga är verkligen en pärla för den som söker en kombination av kultur, äventyr och avkoppling.





Stallplats Käseberga

Käseberga Hamn

Hammarö
hökärr-Käsebergaåsen

Ales stenar



Ystads kommun

” Genom att involvera alla så äger man också frågan tillsammans.”

Marie Holmström, turistchef Ystad kommun

Bakgrund

I sydöstra Skåne arbetar kommunerna aktivt för att engagera både invånare och besökare i en gemensam strävan mot ökad livskvalitet genom hållbar utveckling. Genom att använda de globala hållbarhetsmålen som riktlinjer vill Ystads kommun, i samarbete med olika intressenter, främja en långsiktigt hållbar turism i Kåseberga. En central del av detta är att balansera intressen mellan olika parter såsom boende, företag och turister, särskilt med tanke på det stora antalet besökare till populära attraktioner som Ales stenar. Kommunen har därför valt att använda GSTC:s globala metodik för hållbar turismutveckling, vilket ger en strukturerad och trovärdig ram för arbetet. En engagerad konsult har hjälpt till att kartlägga platsens styrkor och utmaningar samt föreslagit åtgärder för att främja en hållbar turism som är väl förankrad bland alla berörda parter. Detta inkluderar att förbättra samordningen av insatser och säkerställa att de olika intressena beaktas och integreras i utvecklingsprocessen.



Ystads kommun

Syfte & mål

SYFTE

Syftet med att göra en hållbarhetsanalys är att påbörja en process mot ett hållbarare Kåseberga och sydöstra Skåne.

Syftet med huvudrapporten är att ge en nulägesbild av Kåsebergas hållbarhetsstatus med destinationens styrkor och utmaningar.

MÅL

Målet är att ge Ystads kommun, företrädare för Kåseberga och andra relevanta aktörer ökad kunskap om hur man i Kåseberga kan arbeta med hållbar turismutveckling på destinationsnivå enligt GSTC Destination Program.

Målet är att övergripande beskriva destinationens styrkor och utmaningar, samt att presentera åtgärdsförslag. Åtgärdsförslag har också viktats och en prioritering gjorts. Målet är att peka ut hur man går från ord till handling.

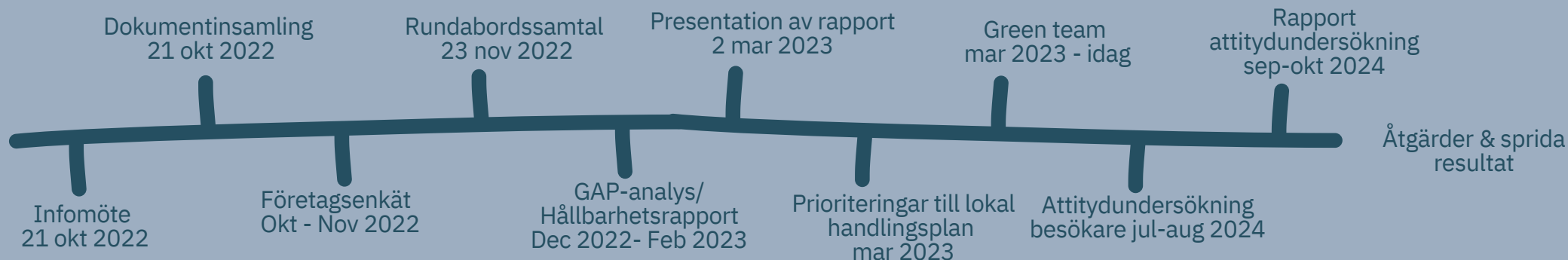
” Vi har alla samma mål - att Kåseberga ska vara en hållbar plats med ett balanserat besöksflöde och alla har förbundit sig till det i processen.”

Marie Holmström, turistchef Ystad kommun



Ystads kommun

Så här har vi arbetat



Arbetet med hållbar turismutveckling inleds med ett informationsmöte där nyckelintressenter samlas för att diskutera projektets mål och betydelse. Detta säkerställer att alla parter, från offentlig till privat sektor och intresseorganisationer, är engagerade och kan bidra till en holistisk satsning. En grundlig inventering och analys av data görs för att bygga en stark beslutsgrund. Detta innefattar granskning av strategisk dokumentation, en företagsenkät bland lokala företag och ett rundabordssamtal där intressenter delar sina åsikter om hållbarhetsfrågor. Denna information analyseras för att skapa en GAP-analys och hållbarhetsrapport, viktiga verktyg för att kartlägga förbättringsområden och utveckla en effektiv hållbarhetsstrategi.

Rapporten om hållbarhetsprestationen i Kåseberga, baserad på GSTC:s Destination Program, syftar till att förena offentlig sektor, privat sektor och lokalbefolkning. Genom en tvärsektorieell undersökning har destinationens styrkor och utmaningar identifierats, vilket ligger till grund för förslag som bör integreras i den lokala turismplanen. Konsulten betonar vikten av att prioritera dessa förslag för att säkerställa hållbar utveckling. Rapporten, som presenteras för relevanta intressenter, påpekar också behovet av företagsrådgivning enligt GSTC:s kriterier, även om detta inte genomförts än. Som ett resultat av denna process har en arbetsgrupp för hållbar turismutveckling bildats för att driva arbetet vidare och säkerställa att Kåseberga fortsätter på en hållbar väg i sin turismutveckling.

The Global Sustainable Tourism Council

- GSTC (Global Sustainable Tourism Council) främjar hållbar turism globalt genom sina riktlinjer för miljövänliga och kulturbevarande turistpraktiker.
- Förutom att sätta standarder, erbjuder GSTC stöd och vägledning via sitt Destination Program.
- Programmet hjälper destinationer, som Järvsö och Umeå i Sverige, att förbättra sin hållbarhetsprofil.
- GSTC analyserar destinationers hållbarhetsarbete, identifierar styrkor och utmaningar, samt föreslår praktiska åtgärder.
- Målet är att minska negativ påverkan på miljö och kultur, samt att använda turism som en kraft för positiv förändring, ekonomisk utveckling och fattigdomsbekämpning.
- GSTC bidrar till en hållbar och etisk turism som tar hänsyn till både nuvarande och framtida generationers behov.

Grundläggande förutsättningar enligt GSTC:s destinationsprogram

- En organisation ska ha ansvar för hållbarhetsarbetet, med tillräckliga personella och ekonomiska resurser anpassade till destinationens storlek och turismens omfattning.
- Destinationens geografiska område ska vara tydligt specificerat.
- Den ansvariga organisationen ska involvera de viktigaste aktörerna, eftersom hållbarhet kräver samarbete mellan flera parter.



Företagsenkät

En attitydundersökning gjordes bland besöksnäringens företag i Ystads kommun och Kåseberga om deras syn på hållbarhetsarbetet. Resultatet visar följande:

- Antal företag tillfrågade: 93 besöksnäringens företag, 64 svarade (68,8% svarsfrekvens).
- Verksamhet i Kåseberga: 18 av företagen bedriver verksamhet där.
- Låg kännedom om kommunens strategiska hållbarhetsarbete.
- Utmaningar i Kåseberga:
 - Biltrafik och besöksvolym.
 - Besökarnas beteende.
 - Brister i kollektivtrafiken.
- Synpunkter från lokalbefolkningen: 29,2% tycker att hänsyn tas vid turismutveckling.
- Prioriteringar som efterfrågas:
 - Hantering av säsongvariationer.
 - Förbättrat förvaltningsarbete och information om natur och kultur.
 - Bättre avfallshantering.
- Säkerhet och krishantering: Låg prioritet, men goda kommunikationsrutiner vid incidenter.
- Endast 28,1% av företagen som svarade verkar i Kåseberga, men samtliga har indirekt nytta av Kåseberga och Ales stenar som stort besöksmål.

Slutsatser av företagsenkät

STRATEGISKT

Ystads kommun har tagit initiativ till hållbarhetsstrategin, men det påverkar fler aktörer. Därför bör ett Green team bildas. Kommunen behöver samarbeta med relevanta aktörer och använda sin kunskap om vilka som ansvarar för destinationers hållbarhet. I Kåseberga har arbetet redan börjat genom projektet Hållbar platsutveckling Kåseberga. Kommunen kommer troligen behöva leda processen för att få igång det samordnade arbetet enligt GSTC:s metodik. Att ta fram en masterplan för turismen i Kåseberga, som även inkluderar hållbar utveckling, kan motivera företag och andra att samarbeta. Fördjupningar inom olika åtgärder måste utvecklas med lämpliga intressenter.

FINANSIERING FÖR ÅTGÄRDER

Det kommer krävas beslut om hur hållbarhetsarbetet ska finansieras. Genom gott samarbete och tydliga förslag kan man få tillgång till finansiering och stöd från myndigheter för att genomföra strategin enligt GSTC:s program.

MILJÖ, KLIMAT OCH LOKAL FÖRANKRING

Viktiga områden som klimat, miljö, natur- och kulturvård är redan skyddade av lagar och program. Men myndigheterna har begränsade resurser för att implementera och underhålla dessa. Det är viktigt att myndigheter deltar i hållbarhetsprojektet och ser fördelarna för sin verksamhet.

TRANSPORTER OCH BESÖKSTRYCK

Transporter och besöksstrycket på sommaren är Kåsebergas största utmaningar. Green team bör prioritera att skapa en transportarbetsgrupp som kan föreslå lösningar. En utredning om besöksvolymerna behövs också.

UTVECKLA KULTURARVET SOM EKOTURISM

Ales stenar är Kåsebergas unika tillgång och lockar flest besökare. Hållbara intäkter kring detta kan bidra till långsiktig utveckling, särskilt med satsningar på kulturturism.

FÖRETAGEN

GSTC vill att företag ska fokusera på hållbar utveckling. Green team bör skapa ett program som hjälper företag att genomföra hållbara åtgärder och få subventioner för dessa.

Prioriterade åtgärdsförslag

Åtgärderna är ett resultat av företagsenkäten, GAP-analysen, runda bordsstamtel samt dokumentinsamlingen. Allt enligt GSTCs kriterier.

”Att jobba i ett team tillsammans med byalaget, byborna och kommunen tillsammans med företagarföreningen gör att man får ett helhetsgrepp både kring problem och svårigheter men även kring de gemensamma faktorerna.”

Jonas Mårtensson, Destination Kåseberga

1. Arbetsgrupp för hållbar turism

Hur ska arbetet med hållbar turism i Kåseberga organiseras?

2. Masterplan för turismen

Hur ska turismen i Kåseberga utvecklas?

3. Analys av genomförda insatser

Vad är resultatet av de insatser som gjorts i Kåseberga?

4. Turismens statistikbehov

Finns det tillräckligt med statistik och data för turismen i Kåseberga, för att komma till praktisk användning?

5. Marknadsplan

Hur ska Kåseberga och dess upplevelser kommuniceras?

6. Hantering av besöksvolymerna

Hur ska besöksvolymen och besökarnas beteende hanteras i Kåseberga?

7. Plan för minskad biltrafik

Hur ska Kåseberga hantera utmaningen med volymen biltrafik i högsäsong?

8. Program för lokal nytta

Hur ska turismen bidra med lokal nytta för invånarna i Kåseberga?

9. Företagsrådgivningar

Hur får man med sig Kåsebergas företagare på hållbarhetsresan?

10. Informations- och besökscentra

Kan ett besöks- och informationscenter vara nyckeln till att lösa delar av Kåsebergas utmaningar?

Attitydundersökning

Med stöd från Tillväxtverkets utlysning "Följa upp och kommunicera arbete med hållbar platsutveckling genom kulturarvsturism" har vi tagit ett steg ytterligare i arbetet med Hållbar platsutveckling Kåseberga i nära samverkan med Statens Fastighetsverk.

En attitydundersökning riktad mot besökare i Kåseberga och vid kulturmiljön Ales stena genomfördes under sommaren. Insamlingen genomfördes med på-plats intervjuer samt en webbenkät som besökarna bjöds in att fylla i själva i fall då de inte kunde svara på plats.

Företagarföreningen och Byalaget i Kåseberga, tillsammans med Ystads kommun arbetar för att Kåseberga ska vara en hållbar plats med högt besöksvärde. Syftet med undersökningen var att få kunskap specifikt om kulturmiljön är viktig för en plats och hur vi kan arbeta med detta samt hur besökarna uppfattar platsen Kåseberga med Ales stenar.

Attitydundersökningen jackar in i flera av de prioriterade åtgärderna.

4. Turismens statistikbehov

5. Marknadsplan

6. Hantering av besöksvolymerna

8. Program för lokal nytta



Medfinansieras av
Europeiska unionen



Ystads kommun

”Det vi långsiktigt vill uppnå är självklart att vi som bor här har en bra boendemiljö och att alla som besöker oss också har en bra upplevelse och att vi båda försöker jämk ihop de två perspektiven. Plus att vi självklart vill behålla det genuina.”

Henry Arvidsson, Destination Kåseberga

Slutsatser av attitydundersökningen

Besöksmål och spendering

Ales stenar lockar flest besökare (84%), följt av caféer och restauranger (58%) och byn/hamnen (37%). Ungefär hälften av besökarna planerar att spendera upp till 249 kronor under sitt besök, och de som planerar att besöka byn/hamnen tenderar att spendera mer än de som bara besöker Ales stenar.

Upplevelse av besöket

Majoriteten (97%) beskriver sitt besök i Kåseberga som bra eller mycket bra. Besökarna är nöjda med bemötande, service och infrastruktur, men vissa påpekar trängsel och önskar förbud mot att klättra på stenarna. Nöjdheten är något lägre bland de som besökte byn/hamnen under hektiska dagar.

Förbättringsförslag

Besökare önskar t ex tydligare skyltning, mer information på flera språk om Ales stenar och bättre parkeringsanvisningar.

Green team fick underlag till hur de kan fortsätta jobba med utveckling av destinationen, t ex genom att höja snittköp, förlänga säsongerna, riktade aktiviteter mot specifika målgrupper och guidade vandringar.

Minnesvärda aspekter

Besökare uppskattar särskilt den vackra utsikten, landskapet, platsens historiska betydelse samt status som fornminne.

Viktigt att nämna

Att kvantifiera fakta på detta sätt är ytterst betydelsefullt då det ger en balanserad bild av nöjdhet, status och konkret utvecklingspotential.



Medfinansieras av
Europeiska unionen



Ystads kommun

Summering av aktiviteter

- Kåseberga Företagarförening etablerad
- Samverkan mellan Byalaget och Företagarföreningen
- Samsyn och konstruktiv dialog i Greenteam
- Graverna samverkansgrupp
- Företagsrådgivning med YK Avfall
- Marknadsplan upprättad
- Presentationsfilm om projektet (klicka [här](#) för att se)
- Samverkan i hela byn kring event, bla Skördetid på Österlen, Österlen lyser och Julmarknad
- Attitydundersökning bland besökare
- Beslut av mätvärden och insamling av statistik för Kåseberga kopplat till besöksflöden
- Etablering av Visit Kåseberga, där företagarföreningen och byalaget ingår. Digitala kanaler startade.
- Smart natur - Uncrowded i samverkan med Visit Skåne
- Kåseberga Företagarförening invald i Näringslivsrådet
- Remissinstans för åtgärder och aktiviteter i Kåseberga
- Regelbundna träffar var 6:e vecka kring företagsbesök (från mars-23)

...men arbetet fortsätter!

”Vi ska gå långsamt fram. Vi har ingen tidspress på oss utan det är bättre vi gör ett kvalitativt bra jobb än att vi hastar fram någonting.”

Ingegerd Rådberg, byalaget Kåseberga



Ystads kommun

”*Identifikationen av svårigheter och problem tar tid och lösningarna tar också tid. Jag skulle gissa att det här är ett projekt som kommer att pågå i några år. Bit för bit kommer vi lyckas och hitta vägar tillsammans som är gynnsamma för alla – byborna, företagen, kommunen och besökarna.*”

Jonas Mårtensson, Destination Kåseberga



TACK

...till Kåseberga byalag, Destination Kåseberga (företagarföreningen + byalaget) samtliga politiska partier i Ystads kommun, Skånetrafiken, Statens fastighetsverk, Länsstyrelsen, Tourism in Skåne, Region Skåne, kommunala tjänstepersoner inom Ystads kommun, Simrishamns kommun, näringsidkare, Trafikverket, Enkätfabriken, Tillväxtverket och föreningar.